

roasă, incilcită, căpăta strălucire. Iși arunca ochii pe o pagină de machetă, schimba locul unei fotografii, adăuga o vignetă, făcea altfel capul de rînd, și pagina se lumina, căpăta relief. Cine i-a stat în preajmă, cine a avut norocul să-l vadă muncind, să-l audă vorbind, să-i asculte sfaturile, îndemnurile, dojenile, a putut învăța nemăsurat de mult. Dacă a știut să învețe, firește.

O, dacă tinerii gazetari ar avea norocul să crească alături de un gazetar de statură lui Mircea Grigorescu !

Virgil MUNTEANU

Contribuții istoriografice

Pasionanta lectură a colecției revistei „Teatrul”, rapida orientare tematică înlesnită de indicii bibliografici anuali, relevă istoricului de teatru un fond documentar care a și fost, într-o oarecare măsură, valorificat, în studii și comunicări. Fișind câteva sute de contribuții la cunoașterea trecutului nostru artistic — de la pagina memorialistică la numere aniversare — am constatat că s-au avut în vedere, de-a lungul anilor, toate etapele importante ale evoluției scenei naționale, încît se poate afirma că, în numerele sfertului de veac, pasionații găsec, „în nucă”, un veritabil compendiu de istoria teatrului românesc.

Rădăcinile ancestrale ale teatrului cult, căutate în fenomenele spectaculare populare au fost studiate de Romulus Vulcănescu („Spectacole cu măști”, 2, 1978 și „Sărbătorile de iarnă — spectacole populare”, 12, 1978). Au mai glosat pe marginea fenomenului I. Massoff (5, 1971) și Horia Barbu Opreșan (4, 1977). Olga Flegont s-a oprit asupra „Manifestărilor de artă teatrală în antichitate pe teritoriul

țării noastre” (2, 1967). Pentru epoca constituirii teatrului cult, Florin Tornea stabilește dimensiunile „Societății filarmo-nice” (5, 1958) ; el revine asupra perioadei pașoptiste în studiul „În acele zile fierbinți, un domn Dimitrescu” (5, 1973). „Actorii pe scena revoluției” (6, 1978) au fost priviți, documentar, de I. Niculescu. În generosul cadru de epocă, I. Massoff precizează contribuția lui Heliade, în zorii teatrului muntean (4, 1972). S-a încercat o reconstituire a atmosferei „stagiunii Independenței”, 1877—1878 (I. Niculescu, 5, 1975).

Din paginile răzlețe ale unei încă necrise istorii, Ion Marin Sadoveanu a spicuit „Note despre începuturile regiei românești” (3, 1956). H. Zalis ni l-a înfățișat pe „N. Filimon — cronicar dramatic” (2, 1957). Momentul Nottara a fost cercetat în „Scrisori și documente” (1, 1957) și în sinteza „Moștenirea meșterului” (7, 1956), de Florin Tornea. Emil Manu a privit pe diletanții ardeleni, prin prodigioasa activitate a lui Iosif Vulcan (3, 1958). Pagini academice la centenarul

„Teatrul bun se reazemă pe om, pe actor. El e și decor, și atmosferă, și idee. Pentru o anume împrejurare concretă e de-ajuns o indicație, nimic mai mult. Actorul e cu atit mai afirmat cu cît e mai despuiat de falsificările de adaos. El nu afirmă : sugerează.“

T. ARGHEZI — *Precizări*, nr. 4, 1956

„Am jucat cu aceeași dragoste și rolurile din repertoriul clasic, ca și cele ale dramaturgicilor noi, socialiste. Am vrut ca același mesaj, aceeași vibrație să plece de pe scenă spre sală și atunci cînd interpretam personaje istorice, ca și atunci cînd intruchipam oameni ai zilelor noastre.

G. CALBOREANU — *Să fim artiști militanți*, nr. 7, 1971

Nopții furtivoase a scris Șerban Cioculescu (1, 1979).

Viața teatrală de la începutul secolului XX e bogat comentată. I. Massoff cercetează „Teatrul în cluburile muncitorești” (4, 1971). Animatorul A. Davila este evocat de Mihail Ralea (3, 1962), iar I. Massoff extrage din cărțile sale note privind „Prima lectură a dramei Vlaicu-Vodă” (9, 1971). O suită de mari actori români prezintă Ion Marin Sadoveanu (tot pagini din proiectata istorie) — Aristide Demetriade (6, 1963), Vasile Leonescu (8, 1963), Petre Sturdza (9, 1963), Ion Livescu (12, 1963), Ion Niculescu (1, 1964). Despre rolul lui Zaharia Bârsan în pregătirea, prin teatru, a Marii Uniri, a scris Mircea Mancaș (12, 1968). Directoratul ieșean al lui Mihail Sadoveanu, legăturile sale cu teatrul au fost căutate în documente de Profira Sadoveanu (11, 1960) și I. Niculescu (11, 1980).

Teatrului interbelic, cu multitudinea problemelor sale, i se consacră numeroase studii și articole. Sandu Eliad și-a amintit de avangarda teatrală a anilor '20 (7, 1973), iar Sașa Pană, de gruparea „Insulei” (3, 1969). „Fișe pentru o istorie a teatrului proletar în România”, a redactat cercetătorul Simion Alterescu (11, 1957). Teatrul ieșean, în vremea laborioaselor experimente regizorale ale lui G. M. Zamfirescu, a fost fixat de Sandu Teleajen (4, 1958), iar Mihail Codreanu a împărtășit din „Amintirile unui vechi profesor” (1, 1957). De la Victor Ion Popa, s-au comunicat prețioase scrisori inedite (7, 1966). Victor Eftimiu, vorbind despre „Directoratele mele” (8, 1968), a evocat epoca în care au lucrat și Ion Șahighian și Traian Cornescu (5, 1965). „Ctitoriile teatrale ale lui N. Iorga”, doar apropiatul său colaborator N. Massim putea să le enumere (6, 1971)...

Zeci și zeci de pagini de portrete, amintiri, necrologe, medalioane întregesc rolul și locul unor personalități ca Paul Gusty, Grigore Ventura, Tănase, soții Bularandra, Ion Manolescu, Marioara Voiculescu, Remus Comăneanu, Sică Alexandrescu, I. Iancovescu, Birlic, N. Bălțățeanu, G. Vraca și mulți, mulți alții, care au statornicit clasicismul teatrului nostru. În anii de început ai revistei (1958), un bine documentat „Calendar” omagia, lunar, mari actori.

Răscrucera epocală petrecută, și în teatru, după 23 August 1944 a fost studiată fără încetare, sub diverse forme, și în aniversare numere de august, prin ample documentare, mărturii de creație, bilanțuri etc. (cf. mai ales nr. 7—8, 1979), deschizând cercetătorului o amplă perspectivă asupra teatrului românesc contemporan.

Ionuț NICULESCU

Alături...

Cu același sentiment de solidară participare cu care ne întâlnim zilnic, într-o colaborare care durează, și ea, tot de douăzeci și cinci de ani, adică de la apariția primului număr al revistei, dorim să ni-i alăturăm astăzi, la discreta noastră sărbătorire, pe prietenii nostri tipografi de la I. P. „Informația”.

Timpul trecînd, firește că și printre ei, ca și printre noi, au intervenit schimbări; dar, între colectivele noastre, legătura prin muncă, prin efort concret, practic, viu, eficient, s-a consolidat. Ea s-a concretizat într-un volum de muncă impresionant — colecția revistei însumînd peste 29.000 de pagini tipărite —, la care participă cultura și înaltul profesionalism, fantezia, inițiativa, exactitatea și, nu mai puțin, bunăvoința, ba chiar — o spunem cu veritabilă mindrie! — interesul, dragostea pentru teatru. Primul nostru cititor, linotipistul curios să parcurgă noua piesă, dar vădînd tot timpul în munca sa acea atenție inteligentă care face din meserie o activitate creatoare; zefarul care, așezînd în pagină „materia” moartă prin excelență, plumbul, o învie prin bun-gust și inspirație grafică; tehnicienii din zincografie, artiști ai preciziei și punctualității; experimen-tații mașiniști de la secția plane, care știu ce înseamnă finețea execuției, dar înțeleg atît de bine și valoarea timpului; anonimele mîini îndemnatice din legătorie; inginerii, maiștrii și funcționarii din secții și de la organizarea producției, care veghează la calitate și la ritm; și însăși conducerea întreprinderii, în frunte cu exigentul și inimosul ei director, tovarășul Ion Simion — toată această mică lume, iubind arta teatrului, ne ajută, cu o nedezmînită solitudine, să ne îndeplinim mandatul, trecînd revista, din lumea cuvîntului scris, în lumea cuvîntului citit.

Drept pentru care, neavînd cum mulțumi fiecăruia în parte, le mulțumim tuturor.

REDACTIA